

5. Тактичні і стратегічні питання енергопостачання. Вибір раціонального енергоносія.

”Енергетична політика підприємства” - необхідний документ для функціонування системи енергоменеджменту.

Багато підприємств, навіть ті, де питання управління енерговикористанням стоїть на високому ступені розвитку, до кінця так і не усвідомлюють необхідність впровадження офіційної **«Енергетичної політики підприємства»**. Звичайно в таких організаціях існує загальне розуміння необхідності відповідальності й звітності за спожиту енергію, але ніхто не почав спробу зафіксувати це на папері.

Доти, поки зобов'язання по енергозбереженню будуть виконуватися на неофіційному рівні, цей процес може бути пущений на самоплив, його значення знизиться, що може бути викликано змінами в складі всього персоналу, чи топ-менеджерів, старших менеджерів, чи навіть у складі самого енергоперсоналу. Поки зобов'язання виконуються неофіційно, втрата першокласного чи ключового аналітика, на кожному із цих рівнів, може підірвати діяльність по енергоменеджменту.

Крім того, доти, поки зобов'язання (відповідальність) офіційно не підтвержені, існує імовірність того, що інші, більш перспективні пріоритети відвернуть увагу, спрямовану на заходи для контролю над енергоспоживанням, чи на розподіл персоналу й ресурсів.

Більш того, поки відповідальність і звітність про споживання енергії не відбиваються на папері і не розподіляються на всіх зв'язаних із цим службовців, вони не можуть бути включені в оцінку роботи штатів співробітників підприємства.

Без обговореної політики, спробам керування енергоспоживанням будуть перешкоджати:

- зміни в складі персоналу;
- зміни пріоритетів.

Мета енергетичної політики

Офіційно складена енергетична політика одночасно є:

- суспільним вираженням зобов'язань підприємства по енергозбереженню й захисту навколишнього середовища ;
- робочим документом, що відбиває стратегію по керуванню енерговикористанням і безперервність цього процесу.

Ці дві мети припускають, що проект «Політики» повинен бути опублікований у двох частинах. Перша частина, що включає формулювання зобов'язань і короткий перелік загальних принципів, призначена для опублікування й поширення. Друга частина, що детально описує діючу

політику, може містити комерційну інформацію, призначена тільки для внутрішнього користування.

Тому, в інтересах організації підтримати ідею про те, щоб процеси керування енерговикористанням були відбиті в офіційній, письмовій декларації зобов'язань, що супроводжується поруч визначених цілей, планом дій по їх досягненню і чіткому розподілу відповідальності.

Існує ще чотири причини, чому енергоменеджер, повинен підтримати ідею прийняття офіційної письмової енергетичної політики організації:

1 Енергоменеджер більше процвітає в справі енергозбереження, якщо і він, і його організація в цілому мають чітке уявлення про те, що від нього вимагається.

2 Керівництво організацією більше оцінить значення роботи енергоменеджера, якщо можливо порівняти здійснену ним роботу з погодженою програмою і визначеними цілями.

3 Діяльність енергоменеджера буде більш ефективною, якщо персонал буде укомплектований і надане відповідне фінансування.

4 Діяльність енергоменеджера з більшою ймовірністю буде підтримана підприємством, якщо вона буде офіційно підтримуватися вищим керівництвом.

Перспективи енергетичної політики

Керування енергоспоживанням - це лише засіб досягнення визначеної мети: гарантії того, що організація зможе здійснювати свою діяльність без порушення енергопостачання при обґрунтованих витратах на енергоносії.

Підприємство не може працювати без відповідних постачань енергії. При цьому визначені об'єкти енергетичної політики в цій області можуть мати другорядну важливість для керівництва організації. Ситуація може згодом змінюватися, мінятися може і їхня важливість для енергетичної політики.

Діяльність по енергозбереженню не повинна проходити без належної уваги до тих ефектів, що вона робить на інші аспекти роботи підприємства, наприклад, моральний стан персоналу, продуктивність роботи і зв'язаний з перебудовою ризик для здоров'я. Інші, більш помітні результати, як, наприклад, виснаження обмежених ресурсів, забруднення й деградація навколишнього середовища, також мають потребу в увазі енергоменеджера. Головним принципом роботи енергоменеджера повинно стати ретельне формулювання, а потім і впровадження енергетичної політики, тільки з обліком того, що будуть захищені і розширені первинні цілі підприємства, і враховані інші інтереси.

В даний час, через зростаюче занепокоєння з приводу екологічних аспектів, зростає й увага до питання енергетичної політики. Це додатний період для того, щоб наполягти, щоб організація прийняла корпоративну енергетичну політику. Якщо вона вже існує, необхідно здійснювати координацію цієї політики з корпоративною екологічною стратегією компанії, якщо така існує.

Зразок енергетичної політики

Не існує двох абсолютно однакових підприємств. Тому потрібно розвивати політику так, щоб відобразити в ній специфічні особливості, а також специфічну діяльність і пріоритети організації. Є зразок такої енергетичної політики. Вона була підготовлена підприємствами, що створили "корпоративні зобов'язання" по енергоефективності, що було зроблено з ініціативи «Організації по енергоефективності (Офіс по енергоефективності)» (Великобританія).

Можна порівняти цей зразок з офіційною політикою власного підприємства, якщо така існує. Деякі частини (принципи) цього документа, вносячи в них необхідні виправлення, можна впровадити у свою політику. Якщо немає викладеної (сформульованої) політики, можна використовувати посібник зі складання, що розміщений нижче.

Посібник із складання

Частина 1

1. Заява вищого керівництва підприємства, а також старшого й середнього керівництва адміністративної ланки, залученого в процес керування енерговикористанням – енергетичний менеджмент;
2. Визначення політики;
3. Визначення найближчих і подальших цілей.

Частина 2

4. План дій, конкретизація програми роботи;
5. Необхідні бюджетні ресурси, включаючи ресурси на комплектацію штату, інвестиції і нестатки по підготовці системи енергоменеджмента, необхідні для виконання програми;
6. Розподіл обов'язків і відповідальності за визначені дії, з вказівкою прізвищ і посад;
7. Опис структури, складу і механізму звітності комітету (ради, комісії) по енергоменеджменту;
8. Призначення представників комітету з кожного відділу, підрозділу, а також з внутрішньої і зовнішньої ліній керування підприємства;
9. Визначення процедури контролю, місць його проведення, механізмів для оцінки ступеня прогресу в енергозбереженні, ефективності вкладених коштів, а також оцінка роботи кожного індивідуального працівника.

Планування політики

Те, як буде в дійсності обкреслена й визначена енергетична політика, буде залежати, до деякої міри, від загальної картини керування у компанії. А також від власного стилю керування. Однак, можливо більш інтенсивно впливати на процес реалізації політики, якщо всі сторони, що будуть залучені в неї,

одержать можливість внести свій вклад в її формулювання. Документ може бути складений і накиданий енергоменеджером, але він повинен бути розглянутий і, у разі потреби, виправлений міжвідомчим комітетом. При формулюванні політики і щораз при її перегляді повинні бути запрошені представники всіх підрозділів підприємства.

Цей консультаційний період - придатний час для початку визначення зобов'язань політики в організації. Ідеально, якщо зуміти дати відчуті кожній зацікавленій групі, що ця політика розумна, і що вони є її частиною. Але, насамперед, слід спробувати уникнути створення ситуації, у якій яка-небудь група відчує, що політика нав'язується їй без консультації з нею.

Ратифікація політики

Як тільки політика буде сформульована, важливо, щоб вона була офіційно прийнята й ратифікована на підприємстві. Без цього буде важко одержати доступ до фондів, необхідних для подальшої діяльності.

Спочатку політика повинна бути офіційно підтверджена (завізована) керівництвом. Після чого копії документа поширюються по всіх відділах і групах, а також проводяться збори для роз'яснення політики й пояснення її значення. Мета при цьому - налагодити гарні стосунки між персоналом по енергоменеджменту і тими особами, хто здатен впливати на результати роботи програми. На цих зборах також докладно визначаються усі види маркетингової діяльності й діяльності по підготовці кадрів, необхідних для підтвердження здійснення політики.

Діяльність, що повинна входити в «Енергетичну політику»

Насамперед, необхідно переконатися, що ефективно розподілені всі обов'язки, необхідні в даній фазі, які було досягнуто в програмі робіт з енергоменеджменту. Тільки за умови успішного виконання цього можна звернутися до пошуку інших напрямків діяльності й ініціатив.

Якщо організація здійснює вже торовану програму діяльності по керуванню енерговикористанням, можливо, що в даний момент існує проблема в обмеженні споживання енергії у приміщеннях офісів і виробничих будинків. Але зростає необхідність не тільки зменшити витрати енергії, але також і удосконалювати екологічно нешкідливу діяльність підприємства. Для цього належить розширити роль від простого втручання в процес придбання енергії до процесів її розподілу й споживання.

Області, у яких можна вигідно застосувати накопичений досвід енергоменеджера:

- контроль за викидами парникових газів (CO₂, емісіями CFC і ін.) станом повітря як усередині, так і поза підприємством;
- транспорт енергоносіїв;
- закупівлі з обліком енергоємності матеріалів;

- керування відходами, зв'язане з витратою енергії на видалення, поховання й переробку вторинної сировини;
- керування комплексами і планування землі, використання шляхом транспортування (розподілу) енергії по будинках.

Робота з більшістю із цих областей лежить в стороні від основних функцій, здійснюваних енергоменеджером. Це може входити в обов'язки інших осіб. Але розуміння й досвід буде тут дуже доречний. Необхідно переконатися, що енергоменеджер бере участь, принаймні, у процесі створення політики, в інтегруванні цих областей діяльності в загальну екологічну стратегію підприємства.

Приклад Муніципальної Ради міста Лейсестера

Муніципальна Рада Лейсестера, що витрачає 2,5 мільйони фунтів стерлінгів у рік на енергопостачання будинків, опублікувала план дій у 1998р., у якому виділено 80 мільйонів фунтів, спрямованих на зниження енергоспоживання на 50% до 2025 року.

План визначає керівника, відповідального за кожну з мільйонів фунтів, і часовий проміжок на її завершення. Другий щорічний звіт про досягнення, опублікований у 1999р., свідчить, що споживання енергії було знижено на 2.5% за попередній рік.

Висновки

Наступні кроки будуть залежати від:

- фази, якої досягнуто в програмі енергоменеджменту;
- даних, що визначили по складеній матриці, і тих, котрі очікуються на наступному етапі.

На якій би позиції не знаходився в даний час відділ енергоменеджменту, постійною метою повинен стати розвиток стратегічного підходу до керування енерговикористанням. Це означає створення довгострокових програм інвестицій в енергозбереження й розвиток підприємства. У тому числі:

- систему екологічно сприятливого керування підприємством;
- основне керування - щоденне прийняття адміністративних рішень.

Але важливо не перевищувати своїх можливостей. Розширювати діяльність, беручись тільки за те, що можна зробити за допомогою персоналу і, ґрунтуючись на виділених фондах. Беруться тільки за ті задачі, що будуть успішно виконані. Зокрема, треба уникати давати обіцянки, які неможливо виконати, тому що:

- це зашкодить репутації енергоменеджера в питаннях ефективності й наданні коштів;
- люди перестануть надалі звертатися до його послуг;
- у майбутньому йому буде складніше знайти засоби для фінансування діяльності в області енергоменеджменту.

Контрольні питання

1. Що являє собою складена енергетична політика?
2. Які причини спонукають енергоменеджера підтримати ідею прийняття офіційної письмової енергетичної політики організації?
3. Які перспективи має енергетична політика?
4. В чому полягає продумування політики?
5. Як проводиться ратифікація цієї політики?
6. В яких галузях можна вигідно застосувати накопичений досвід енергоменеджера?